

TRACTAMENT INTEGRAT DE LLENGÜES I CONTINGUTS

***Guia per a elaborar
una unitat TILC***

(Proposta provisional)

Vicent Pascual

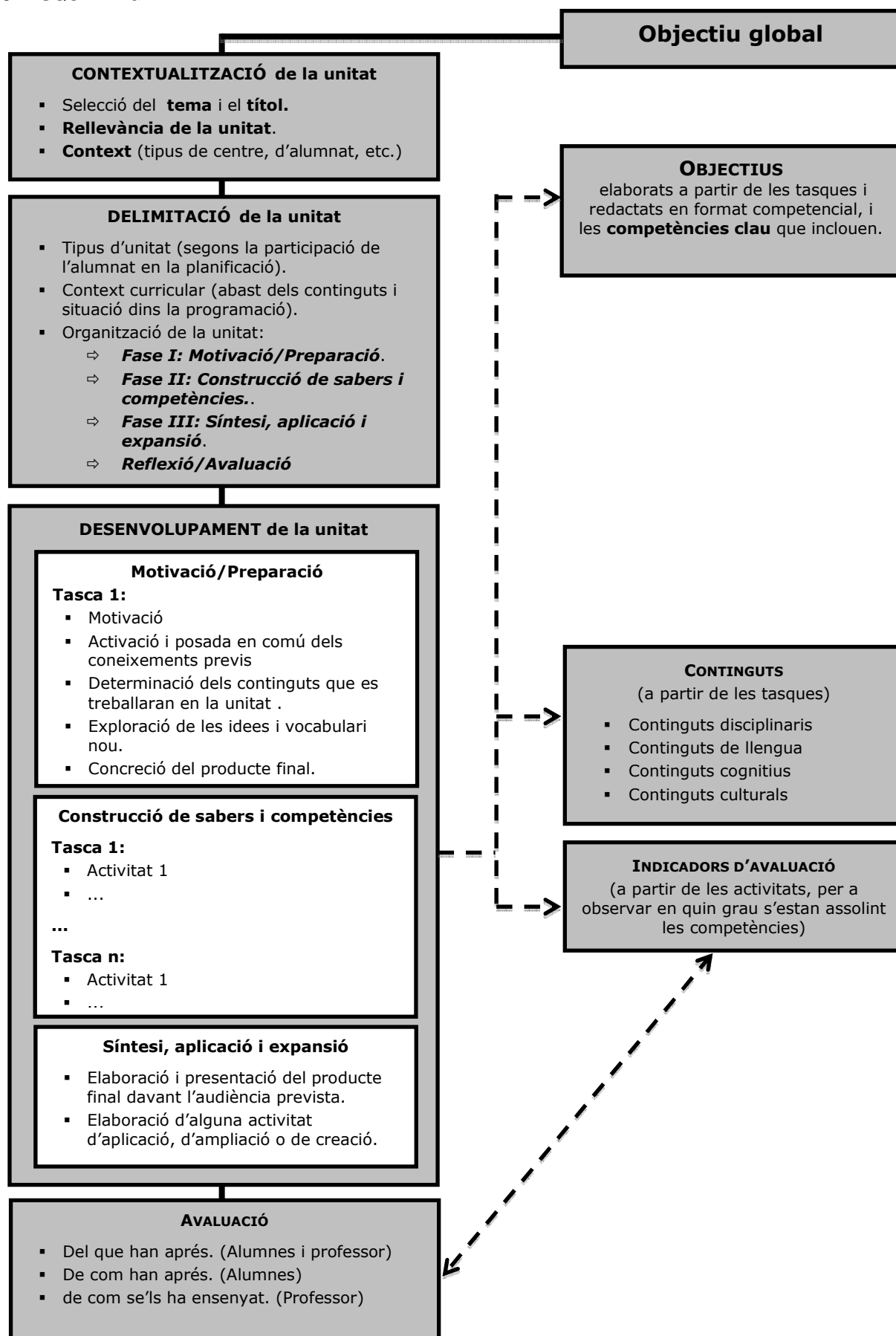
Jornada d'ensenyament i ús del valencià als centres educatius 2014
Intercanvi d'experiències d'educació plurilingüe

Universitat d'Alacant

1

ESTRUCTURA I ABAST DE LA UNITAT

0 ESQUEMA GENERAL:

1 CONTEXTUALITZACIÓ:

Tema i títol	El tema i títol de la unitat anirà al voltant de: ➔ Un tema o tòpic, una pregunta, un problema...
Rellevància de la unitat	Importància que té la unitat pel que fa a la formació dels alumnes i les alumnes: pel tema, pel tractament, pels sabers que permet d'adquirir, per la seua capacitat transformadora de l'entorn físic i social, etc.
Anàlisi i caracterització del context en què s'ha d'aplicar la unitat	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Tipus de centre (públic/concertat; rural/urbà...) ➔ Tipus d'alumnes (valencianoparlants, castellanoparlants, nouvinguts, estrangers...). ➔ Programa que imparteix el centre. ➔ Curs o nivell en què s'aplicarà la unitat. ➔ Llengua o llengües en què s'impartirà la unitat. ➔ Nivell de competència dels alumnes i les alumnes en la llengua o llengües en què s'impartirà la unitat.

2 DELIMITACIÓ DE LA UNITAT:

Context curricular	<p>Pel que fa al tipus de continguts, la unitat pot treballar continguts d'una sola àrea no lingüística (Coneixement del medi, Matemàtiques, Educació Artística...), o ser interdisciplinària o globalitzada.</p> <p>Pel que fa a la planificació didàctica del cicle, la Unitat està situada en un lloc determinat de la programació, és a dir, construeix sobre elements ja treballats i posa les bases per a continguts que es treballaran.</p> <p>Al mateix temps ha d'ajudar a construir sabers que no sempre pertanyen a una àrea determinada o que no pertanyen a cap àrea com ara algunes de les competències bàsiques (<i>Aprendre a aprendre, Autonomia personal...</i>)</p>
Participació dels alumnes i les alumnes en la planificació	<p>La unitat podrà ser:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Estructurada, és a dir, planificada majoritàriament pel mestre o la mestra. ➔ Semiestructurada, és a dir, amb una participació notable dels alumnes i les alumnes en la planificació. ➔ Oberta, és a dir, totalment negociada entre el mestre i la mestra, i els alumnes i les alumnes (<i>projecte de treball</i>).
Objectius generals de la unitat	<p>Els objectius són generals per a tota la unitat i tindran en compte que, mitjançant els continguts propis del tractament integrat de llengua i continguts (acadèmics, lingüístics, cognitius i culturals), han d'ajudar a construir el major nombre de competències clau:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Competència en comunicació lingüística. ➔ Competència matemàtica. ➔ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic. ➔ Tractament de la informació i competència digital. ➔ Competència social i ciutadana. ➔ Competència cultural i artística. ➔ Competència per a aprendre a aprendre. ➔ Autonomia i iniciativa personal.

3 ESTRUCTURA DE LA UNITAT:

L'estructura de la unitat es desenvoluparà mitjançant les fases següents:

- 1 **Motivació/Preparació**
  - ⇒ Tasca 1
- 2 **Construcció dels sabers i competències**
  - ⇒ Tasca 2
  - ⇒ Tasca 3
  - ⇒ ...
  - ⇒ Tasca N
- 3 **Síntesi, aplicació i expansió**
  - ⇒ Tasca N+1
- 4 **Reflexió/Avaluació.**

4 TIPUS D'ACTIVITATS DE LA UNITAT:

En cada fase, les activitats tindran unes característiques específiques:

Fase I: Motivació/ Preparació	<p>1 Motivació:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Activitats que motiven els alumnes i les alumnes, que els facen veure l'interés del tema, que desperten la seua curiositat... <p>2 Treball sobre els coneixements previs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ S'expliciten i posen en comú els coneixements previs mitjançant diversos recursos. ➔ Es revisen els continguts apresos prèviament (en altres unitats, per exemple). <p>3 Exploració del contingut nou:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Es fa una <i>presentació</i> dels continguts del tòpic mitjançant material visual (gràfics, mapes, diagrames...) i audiovisual (vídeos, pel·lícules...), demostracions i experiències pràctiques, lectures controlades, etc., relacionades amb el tema o tòpic. ➔ Es pot explorar també el contingut nou mitjançant l'activitat <i>Què volem saber sobre...?</i> ➔ S'aprofiten aquestes activitats per a <i>introduir els conceptes i vocabulari bàsics</i> de la unitat. <p>4 Determinació del producte final:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Es concreta el producte final, que pot ser oral (<i>exposició oral, debat...</i>), escrit (<i>mural, reportatge, carta al director, llibre...</i>) o multimèdia (<i>vídeo, presentació PowerPoint...</i>). ➔ Es concreta també l'audiència (<i>companys i companyes de classe, altres classes, pares i mares, una autoritat, la directora d'un diari...</i>).
Fase II: Construcció de sabers i competències	<p>Activitats que faciliten als alumnes i les alumnes la <i>construcció / adquisició / desenvolupament / pràctica guiada</i> dels nous coneixements acadèmics, competències lingüístiques, habilitats i estratègies cognitives, i elements culturals:</p> <p>1 La construcció / elaboració dels coneixements rellevants per al tema</p>

	<p>o tòpic:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Activitats de processament d'informació nova oral i escrita (caldrà que lligen, escolten, prenguen notes, facen fitxes, que expliquen els conceptes nous amb les seues pròpies paraules amb material visual o sense, etc. ➔ Activitats de re-representació d'informació disponible en un format mitjançant un altre. Per exemple, re-representar informació textual mitjançant organitzadors gràfics (diagrames, línies de temps, gràfics, etc.). ➔ Activitats d'observació, i formulació i comprovació d'hipòtesis. ➔ Realització d'experiments i resolució de problemes. ➔ Jocs, simulacions i jocs de rol. ➔ Activitats de construcció de models i de textos escrits sobre alguns aspectes del tema. ➔ Eixides per fer observacions i visites d'especialistes invitats per ampliar informació. ➔ ... <p>2 L'adquisició dels elements lingüístics (vocabulari, estructures...) i estratègies lectoescriptores contextualitzades dins les activitats anteriors. O amb activitats preparatòries o complementàries de les anteriors.</p> <p>3 L'adquisició / pràctica guiada d'estratègies i habilitats cognitives contextualitzades.</p> <p>4 El desenvolupament del pensament crític:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Activitats d'anàlisi crítica de la realitat física, social i cultural per detectar-hi problemes, descobrir-ne les causes i plantejar-hi solucions.
<p>Fase III: Síntesi, extensió, transferència, creació, acció</p>	<p>Activitats que faciliten als alumnes i les alumnes la síntesi i ampliació dels sabers adquirits, la seua aplicació i transferència a altres contextos i situacions, la creació artística i l'actuació sobre l'entorn físic i social.</p> <p>1 Síntesi dels sabers adquirits</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Presentacions orals (discussions, debats, exposicions, presentacions amb PowerPoint...) i escrites (murals, pòsters, àlbums, fullets informatius, documents multimèdia...). <p>2 Ampliació dels coneixements apresos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Petites investigacions individuals o en grup (comunicades després per mitjà de presentacions, informes, etc.). <p>3 Transferència a altres camps i altres situacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Invenció d'un problema o disseny d'un experiment per comprovar una hipòtesi, relacionats amb un tema nou. ➔ Aplicació a un altre camp dels sabers adquirits en la unitat. <p>4 Creació:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Crear una maqueta, un model, un poema, una representació dramàtica, un vídeo, etc., relacionats amb el tema treballat. <p>3 Actuació sobre l'entorn físic i social:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Escrit a les autoritats o al director d'un diari sobre un problema municipal, mural per a conscienciar els pares sobre un tema ambiental, carta a la bibliotecària del centre perquè compre determinats llibres, repartir un fullet d'instruccions per estalviar aigua

	a casa, participar en la plantació d'arbres en un cremat, etc.).	
Reflexió /Avaluació	Per a què s'ha d'avaluar?	<ul style="list-style-type: none"> ↪ Per descobrir els punts forts i els punts febles dels alumnes i les alumnes per continuar avançant. ↪ Per redirigir, millorant-lo, el procés d'ensenyament-aprenentatge. ↪ Per ajustar el suport que s'ha de proporcionar als alumnes i les alumnes en la realització de les activitats.
	Què s'ha d'avaluar?	<ul style="list-style-type: none"> ↪ Els resultats de l'aprenentatge. ↪ El procés d'aprenentatge. ↪ El procés d'ensenyament.
	Com s'ha d'avaluar?	<ul style="list-style-type: none"> ↪ Observació del procés d'aprenentatge a través de la informació que proporcionen els indicadors d'avaluació relacionats amb les activitats. ↪ Recull de treballs realitzats pels alumnes durant les activitats? ↪ Valoració d'alguns aprenentatges concrets mitjançant alguna prova. ↪ Valoració del producte final.

5 CONTINGUTS QUE S'HAN DE TREBALLAR EN LES DIFERENTS ACTIVITATS:

Continguts (Fets i conceptes; procediments; actituds, valors i normes)	<p>Acadèmics:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↪ Continguts disciplinaris de les àrees no lingüístiques. <p>Lingüístics:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↪ <u>Llenguatge de l'àrea que s'aprén</u> (llenguatge específic de cada àrea, necessari per a aprendre'n els continguts): <i>lèxic, estructures, gèneres de text...</i>). ↪ <u>Llenguatge per a aprendre l'àrea</u>: parla col·laborativa; habilitats de lectura (<i>identificar el tema, les idees principals i els detalls; diferenciar fets i opinions...</i>) i escriptura (<i>planificar, documentar-se, elaborar un esborrany i revisar-lo...</i>); habilitats lingüísticocognitives (<i>descriure, definir, resumir, explicar...</i>). ↪ <u>Llenguatge que es pot aprendre aprenent l'àrea</u> (compatible): lèxic i estructures no necessàries per al tema però que s'hi poden aprendre conjuntament. <p>Cognitius:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↪ Destreses cognitives (<i>identificar, enumerar, classificar, comparar...</i>). ↪ Habilitats de processament de la informació (<i>reunir informació, processar-la, comunicar-la</i>). ↪ Estratègies d'aprenentatge (<i>fer preguntes, demanar aclariments, aplicar una regla, prendre notes...</i>). <p>Culturals:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↪ Folklore, cultura tradicional, gastronomia, festes i celebracions, llocs i monuments emblemàtics... ↪ Diferents situacions respecte al tema, tòpic o problema en altres llocs del món (<i>el medi ambient, l'aigua, la família, el paper de la</i>
--	---

	<p><i>dona...).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Diferents visions sobre un mateix fet (<i>la immigració vista des dels immigrants i des del país receptor, una guerra vista des dels països en guerra, un problema social des de diferents partits...).</i> ➔ Etc.
--	---

6 PREVISIÓ DE MATERIALS CURRICULARS I RECURSOS:

<p>Tenir en compte la necessitat, per al desenvolupament de les activitats:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Que els materials siguin variats (llibre de text, material visual, textos informatius complementaris (diaris, revistes, enciclopèdies, fullets informatius, catàlegs...). ➔ Que utilitzin formats diversos en diferents <i>alfabetismes</i> (textos multimodals o pluricodificats, hipertext...), <i>tecnologies</i> (processadors de textos, bases de dades, programes de dibuix...), <i>canals</i> (Internet, telefonia mòbil, DVD...) i aparells (mòbil, casset, videocàmera...). ➔ Que els materials siguin adequats a les possibilitats de comprensió dels infants (preveient-los de l'ajuda necessària perquè siguin útils per a tots).
---

7 ORGANITZACIÓ DELS ESCENARIS, AGRUPAMENTS I TEMPS D'ACORD AMB LES ACTIVITATS:

En la planificació de les activitats es tindran en compte les diferents possibilitats d'agrupament dels alumnes i les alumnes i la seua pertinència per a cada activitat:

<p>Escenaris:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Diferents llocs on es desenvolupen les activitats</i> (biblioteca, aula multimèdia, classe, lloc al qual es fa una visita...). <p>Agrupaments flexibles:</p> <p>D'acord amb cada activitat, que permeten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ El treball en equip, per parelles i individual. ➔ El treball col·laboratiu entre companys i companyes. ➔ Que els alumnes dialoguen i compartisquen experiències. <p>Temps:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Tenint en compte que les previsions seran sempre flexibles i no s'encotillarà els alumnes en sessions excessivament rígides.
---

8 PREVISIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES I L'ENTORN SOCIAL:

En la planificació de les activitats es tindrà en compte la participació de membres de les famílies i de l'entorn social:

<p>1 Com a informadors, des de casa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Qüestionaris i entrevistes a pares, mares i altres familiars, i persones de l'entorn, al voltant d'algun aspecte del tema sobre el qual puguen informar.
--

2 Com a coneixedors de la cultura del grup:

- ➔ Visita a classe a narrar una història tradicional, a preparar un plat típic, a contar una experiència, a cantar una cançó, etc.

3 Com a expert en el tema de la unitat:

- ➔ Fer una xarrada a classe sobre algun punt del tema de la unitat.
- ➔ Rebre els alumnes i les alumnes a la botiga, taller, granja, etc., per explicar-los aspectes interessants del negoci.

...

E Suport del mestre o la mestra en el desenvolupament de les activitats a l'aula, especialment quan la llengua vehicular és una L2:

Tenint en compte que a classe pot haver-hi alumnes per als quals la llengua vehicular és la L2, la L3, etc., la mestra o el mestre ha d'ajustar el suport que ofereix als alumnes i les alumnes de manera que l'èxit en la realització de les tasques estiga assegurat. Les estratègies següents han demostrat ser ben efectives per aquests grups d'alumnes:

Per reduir les exigències cognitives de les activitats i facilitar l'aprenentatge	<ol style="list-style-type: none"> 1 Concentrar el treball sobre els components essencials del contingut. 2 Articular les activitats de manera molt estructurada i gradual. 3 Explicar clarament com s'han de fer les activitats. 4 Proporcionar una bona bastida per a facilitar la comprensió: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Relacions entre els continguts mitjançant organitzadors gràfics. ➔ Resum dels punts més importants de la tasca. 5 Crear redundància en l'<i>input</i> mitjançant: <ul style="list-style-type: none"> ➔ La repetició. ➔ L'explicació del mateix contingut des de perspectives diferents. ➔ L'exemplificació... 6 Animar els alumnes i les alumnes perquè discutisquen els conceptes que estan aprenent, que compartisquen les idees i que facen preguntes. 7 Revisar contínuament la comprensió tant del llenguatge com dels conceptes: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Fent preguntes. ➔ Demanant que definisquen termes importants amb les seues pròpies paraules. ➔ Que resumisquen informació. ➔ Que decidisquen si determinada informació és vertadera o falsa. ➔ Que donen exemples...
Per reduir les exigències lingüístiques de la tasca	<ol style="list-style-type: none"> 1 Reduir i/o adaptar la seua parla per tal de ser comprés: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Fent ús de la comunicació no verbal/gestual. ➔ Utilitzant un registre oral més lent i gramaticalment més simple. ➔ Reformulant oracions compostes com a seqüència d'oracions simples. ➔ Explicant el significat d'expressions i frases fetes (i evitant que siguen massa abundants). ➔ Parant-se sovint per permetre que els alumnes i les alumnes processen el que han sentit.

	<p>2 Fent servir les tècniques necessàries per fer comprensibles els conceptes sense recurs a la llengua:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Utilitzant objectes, fotografies o altres materials per a il·lustrar un concepte. ➔ Fent demostracions i jocs de rol. ➔ Realitzant experiències pràctiques. ➔ Usant organitzadors visuals, gràfics, diagrames... ➔ Expressant-se mitjançant gestos.... <p>3 Crear predictibilitat a classe mitjançant l'estructuració de les sessions —activitats inicials, de tancament, instruccions, deures per a casa...— de manera que el context ajude a la comprensió malgrat que no hi haja comprensió completa del missatge lingüístic.</p>
<p>Per desenvolupar la llengua mitjançant la interacció a classe</p>	<p>1 Aprofitar rutines diàries (entrades, eixides, organització de l'aula...) i diversos gèneres de text orals (debats, exposicions...) per fer adquirir les estructures lingüístiques adequades en aquestes situacions.</p> <p>2 Proporcionar als alumnes oportunitats freqüents i variades d'interacció, en agrupaments que l'afavoreixen (equips, parelles...) i amb tècniques que promouen el diàleg col·laboratiu.</p> <p>3 Explicar minuciosament el vocabulari especial o tècnic que sorgeix.</p> <p>4 Utilitzar una gran varietat de tipus de preguntes tot deixant un temps suficient als alumnes perquè puguin construir les respostes i ajudant a verbalitzar-les.</p> <p>5 Animar els alumnes i les alumnes a proporcionar respostes més elaborades a les preguntes.</p> <p>6 Modelar el llenguatge correcte que han de fer servir els alumnes i les alumnes...</p>
<p>Per corregir els alumnes i les alumnes</p>	<p>1 Triar els errors principals que s'han de corregir (<i>No s'han de corregir tots</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Els que s'esdevenen amb una freqüència més alta. ➔ Els que interfereixen amb el significat i fan un enunciat incompreensible. ➔ Els relacionats amb el vocabulari i expressions clau de la unitat. <p>2 Decidir com corregir:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Amb alumnat molt jove i amb una competència baixa en la llengua: corregint mitjançant estratègies que proporcionen a l'alumne o alumna directament la forma correcta: <i>correccions explícites de l'error i reformulacions</i>. ➔ Amb alumnat més gran i amb una major competència lingüística: corregint mitjançant estratègies que dirigeixen l'atenció de l'alumne o alumna sobre l'error comés durant la interacció i l'encoratja a l'autocorrecció i a la correcció conjuntament amb els seus companys i companyes: <i>preguntes de clarificació, indicacions metalingüístiques, obtenció de la forma correcta i repetició de l'error</i> (vegeu article, pàg. 13). <p>3 Buscar les estratègies adequades de correcció:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Creant un clima de classe que promoga l'assumpció de riscos comunicatius perquè l'error és vist com un pas en el procés de construcció de la norma correcta. ➔ Encoratjant els alumnes i les alumnes a controlar la seua parla i autocorregir-se.

	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Atenent, durant la correcció, a un error cada vegada. ➔ Registrant els errors i les correccions més freqüents en un cartell per a futures referències. ➔ Reconeixent i celebrant usos correctes posteriors a les correccions. ➔ Procurant que la parla del mestre o la mestra siga un model de parla correcta, apropiada i genuïna...
Per afavorir l'èxit de tothom	<ol style="list-style-type: none"> 1 Tenir expectatives elevades de cada alumne o alumna. 2 Crear l'aula un clima tranquil i relaxat. 3 Valorar positivament la tasca que realitza cada un.

4 AVALUACIÓ DE LA UNITAT:

L'avaluació de la unitat tindrà en compte els aspectes següents:

Què s'ha d'avaluar?	<u>Els resultats:</u> ➔ Els objectius i continguts de la unitat. <u>El procés:</u> ➔ El procés d'ensenyament–aprenentatge, els materials, l'actuació del mestre o mestra, l'activitat dels alumnes i les alumnes.
Com s'ha d'avaluar?	<u>Els resultats:</u> ➔ Mitjançant el producte final (exposició oral, mural, investigació, etc.). ➔ També mitjançant llistes de control, proves, etc. <u>El procés:</u> ➔ Mitjançant la reflexió en grup: <i>Què s'ha utilitzat?, Què s'ha fet?, Què ha fallat?, Què s'hauria pogut utilitzar?, Què s'hauria pogut fer millor?</i>
Qui ha d'avaluar?	Els propis alumnes (autoavaluació), els companys i les companyes o el mestre/a.
Per a què?	➔ Per descobrir els punts forts i els punts febles dels alumnes i les alumnes per continuar avançant en properes unitats.

i es realitzarà a partir dels **objectius** i els **indicadors d'avaluació**:

Marc de l'avaluació	Totes les tasques d'avaluació es realitzaran a partir dels objectius (que es redactaran amb format competencial i que, per tant, s'adreçaran directament a la consecució de les diverses competències) i els indicadors d'avaluació per a cada activitat. (<i>Vegeu</i> plantilla de programació)
----------------------------	--